TABERÂNÎ

Meşhûr tefsîr, hadîs ve fıkıh âlimlerinden. İsmi, Süleymân bin Ahmed bin Eyyûb bin Mutayr eş-Şâmî el-Lahmî et-Taberânî olup, künyesi Ebü'l-Kâsım'dır. 260 (m. 873) senesi Safer ayında Şam'ın Taberiyye kasabasında doğdu. İsfehân'a yerleşti. 360 (m. 970) senesi Zilka'de ayının sonlarına doğru 100 yaşlarında vefât etti. İsfehan şehrinin girişinde Resûlullahın (aleyhisselâm) Eshâbından olan Hammâd ed-Devrînin kabri yanına defn edildi.

Taberânî; Hâşim bin Mürsed et-Tâberânî, Ebû Zür'a es-Sekafî, İshâk ed-Debri, İdrîs el-Attâr, Beşîr bin Mûsâ, Hafs bin Ömer, Abdullah bin Mahmûd bin Sa'îd bin Ebî Meryem, Ali bin Abdülazîz el-Begâvî, Mikdâm bin Dâvûd er-Re'yinî, Yahyâ bin Eyyûb el-Allât, Ebû Abdurrahmân en-Nesâî ve daha pekçok âlimden ilim alıp, hadîs-i şerîf rivâyetinde bulundu. Kendisinden de; Ebû Huleyfe el-Cemhî, İbn-i Ukde, Ebû Nuaym el-Hâfız, Ebû Hüseyn bin Fâzişâh, Abdan, Ca'fer el-Feryâbî, Ebû Abdullah bin Merde el-Hâfız ve daha birçok âlim ilim öğrendi ve hadîs-i şerîf rivâyet etti. Büyük hadîs âlimlerinden olan Taberânî, güvenilir, sağlam, hadîste huccet (üçyüzbinden fazla hadîs-i şerîfi senetleriyle birlikte ezbere bilen) ünvanına sahiptir. Onun ilmi ve rivâyet ettiği hadîs-i şerîfler, bütün İslâm âlemine yayıldı. Kendisine; "Bu kadar hadîs-i şerîfi ezberleme bahtiyarlığına nasıl kavuştun?" diye sorulduğunda "Otuz sene kuru hasır üzerinde uyudum" buyurdu. İlim tahsili için rahatı terk ederek sâde bir hayat yaşadı. Otuzüç sene ilim uğrunda seyahat yaptı. Bu yolda fedâkârlıktan kaçınmadı. Her işini Allahü teâlânın rızâsı için yapar, O'nun kullarını Cehennem ateşinden kurtarmak için çalışırdı. Talebelerinden Ebû Abbâs Şirâzî, Taberânî'den üçyüzbin hadîs-i şerîf yazdığını, güvenilir, sağlam bir muhaddis olduğunu bildirmekte ve hocasının ne derece ilim sahibi olduğunu vesîkalandırmaktadır.

İmâm-ı Ebû Bekr-i Mukrî, bir gün İmâm-ı Taberânî ve Ebû Şeyh ile mescidi se'âdette oturuyorlardı. Birkaç günden beri açlardı. Yatsı namazından sonra İmâm-ı Ebû Bekr, dayanamıyarak, çok sıkılmış bir hâlde: "Açım yâ Resûlallah" dedikten sonra, bir köşeye çekildi. İki arkadaşı kitap okuyorlardı. Seyyidlerden bir zât, iki hizmetçisi ile gelerek "Kardeşlerim! Dedem Resûlullahtan (aleyhisselâm); aç olduğunuz için yardım istemişsiniz. Biraz uyumuştum. Sizi doyurmamı emir buyurdu" dedi ve getirdiklerini beraber yediler. Artanı da bırakıp gitti.

Taberânî buyurdu ki, "Âlimlerin çoğuna göre, bir kimsenin vücûdu sağlam olur, aklı başında olur, bir yere borcu olmaz ve evli olmayıp malsızlığa sabır edebilirse veya evli olup da, çoluk-çocuğu da sabır ederlerse, bu kimsenin bütün malını sadaka vermesi caiz olur. Bu saydığımız şartlardan biri eksik olursa sadaka vermesi mekrûh olur. Ba'zı âlimler, sadakası kabûl olmaz buyurdu." Ömer (radıyallahü anh) da böyle buyurdu.

Yalnız, Allahü teâlânın rızâsını kazanmayı arzu eden İmâm-ı Taberânî, birçok kitap yazdı. Eserleri, elden ele, sözleri dilden dile, nesilden nesile zamanımıza kadar ulaştı. Bunlardan;

Kitâb-ü Delâil-ün-Nübüvve, Kitâb-üs-Sünne, Tefsîr-ü kebîr, Kitâb-üt-tıvâlât, Tefsîr-ül-hasen, Kitâb-ül-menâsik, Kitâb-üd-duâ, Kitâb-ü Müsned-i Süfyân, Kitâb-ü Müsned-i Şu'be, Kitâb-ün-nevâdir, Kitâb-ür-râmi, Kitâb-ül-evâil, Kitâb-ü hadîs-i Şamiyyîn, Mu'cem (ikiyüz cüzdür), Mu'cem-ül-evsât (üç cilttir), Ma'rifet-üs-Sahâbe, Reddü alel-Mu'tezile, Reddü alâ Cehmiyye, Makârim-ül-ahlâk-ıl-Izâî, Fedl-ul-ilm, Ez-Zührî an Enes, Hadîs-i Mâlik bin Dînâr, Hadîs-ü Hamza ez-Ziyâd, Fedâilü'l-Erbaat-ir-Râşidîn, Kitâb-üt-Takara ve daha birçok eser onun kitapları arasındadır.

Taberânî (radıyallahü anh) anlatır: Resûlullah (aleyhisselâm) efendimizin amcasının oğlu İbn-i Abbâs şöyle bildirdi: Sıcak bir günde Hazreti Ömer öğleye doğru Mescid-i se'âdete geldi ve bir köşeye yalnız başına oturdu. Bir müddet sonra Ebû Bekr (radıyallahü anh) geldi. Ömer (radıyallahü anh) ona: "Senin bu saatte evinden çıkmana hangi şey sebeb oldu?" Ebû Bekr (radıyallahü anh): "Açlığımın şiddetli olması" buyurdu. Bunun üzerine Ömer (radıyallahü anh): "Ben de aynı sebeple dışarı çıktım" diye mukâbele etti. O ikisi konuşmalarına devam ederken, Resûlullah (aleyhisselâm) evinden çıkıp mescide geliyordu. Onları görünce selâm verip: "İkinizi de bu sıcakta evden çıkaran şey nedir?" buyurdular. Onlar da: "Şiddetli açlıktan hâsıl olan sıkıntı..." diye cevap verdiler. Resûlullah (aleyhisselâm) tebessüm buyurup ve: "Vallahi beni de evden çıkaran şey aynı sıkıntıdır" buyurup tesellide bulundular ve hep birlikte Ebû Eyyûb el-Ensârî hazretlerinin evinin önüne geldiler. Ebû Eyyûb el-Ensârî (radıyallahü anh) Resûlullah efendimiz için hergün, hurma, süt ve benzeri şeyler hazırlardı. Bugün her nedense geciktirmişti. Daha doğrusu hazırlamış olduğu ilk yemeği çocuklarına yedirmişti. Kendisine âit hurma bahçesinde işleri vardı. Oraya gitmişti. Bahçeden çıkıp eve doğru geliyordu. Resûlullah (aleyhisselâm) ve iki Eshâbı kapıda bekliyorlar, hizmetçisi de onlarla ilgileniyordu. Resûlullah (aleyhisselâm): "Ebû Eyyûb nerede?" buyurdular. O cevâbını vereceği sırada Ebû Eyyûb (radıyallahü anh) geldi ve Resûlullaha (aleyhisselâm) ve beraberindekilere selâm verdikten sonra merakla: "Yâ Resûlallah her zamanki, geldiğiniz vakitte gelmediniz, nasıl olduda erken çıktınız; bir emriniz mi var idi?" deyince, Resûlullah (aleyhisselâm): "Doğru söyledin" buyurdular. Ebû Eyyûb el-Ensârî (radıyallahü anh) durumu kavramakta gecikmedi. Hemen hurma bahçesine gidip, henüz olgunlaşmamış taze hurmadan, olgun taze hurmadan ve kurumaya yüz tutmuş hurmalardan toplayıp getirdi. Resûlullah efendimiz: "Neden taze hurmaları kapardın? Bize sâdece kurumaya yüz tutanından getirsen de yeterdi" buyurunca, Ebû Eyyûb el-Ensârî (radıyallahü anh): "Bahçemin bu üç çeşit hurmasından yemenizi istedim. Ayrıca sizler için bir hayvan keseceğim" dedi. Resûlullah (aleyhisselâm) bunun süt veren bir dişi olmamasını tenbîh ettiler. Ebû Eyyûb el-Ensârî (radıyallahü anh) süt vermeyen dişi bir keçi kesti. Derisini yüzüp hanımına teslim etti ve etin yanında ekmek de pişirmesini tenbîh etti. Et ve ekmek pişirilip getirilince, Resûlullah (aleyhisselâm) bir ekmek alıp içerisine bir miktar et koydular. Ebû Eyyûb'a (radıyallahü anh) uzatarak, "Bunu kızım Fâtıma'ya ulaştır. Zîrâ onun bugünkü kadar aç kaldığı günü olmamıştır" buyurdular. Sonra, hep birlikte oturup ikram edilen yemekleri yediler. Resûlullah (aleyhisselâm): "Ekmek, et, taze hurma, kuru hurma ve yeni olgunlaşmaya yüz tutmuş hurma!.." diye buyururlarken mübârek gözleri nemlendi ve "Canımı kudret elinde tutan Allaha and olsun ki: Bu, kıyâmet günü sorulacağımız ni'mettir?" buyurdular.

Resûlullahın (aleyhisselâm) bu nasîhatları, yanlarındaki Eshâbının gözlerini de yaşarttı.. Bu hâl üzerine Resûlullah (aleyhisselâm): "İşte buna benzer bir ni'mete kavuştuğunuzda, elinizi o ni'mete uzatırken, Bismillah deyin. Doyunca da: "Bizi doyuran ve üzerimize ni'meti indiren ve bunu fadl ve kereminden veren Allaha hamd olsun" deyin, işte böyle demeniz, o ni'metten size sorulan soruya denk bir cevâp olur" buyurdular.

Sonra Resûlullah (aleyhisselâm) ayağa kalkarak Ebû Eyyûb'a (radıyallahü anh): "Yarın bize gelmeyi unutma" buyurdular. Fakat Ebû Eyyûb (radıyallahü anh) bu tenbîhi duymadı. Bunun üzerine Ömer (radıyallahü anh) "Yâ Ebâ Eyyûb, Resûlullah (aleyhisselâm) yarın gelmeni emrediyor" dedi ve ayrıldılar. Ertesi gün Ebû Eyyûb (radıyallahü anh) Resûlullahın (aleyhisselâm) huzûruna geldi. Yanında câriyesini de getirmişti. Resûlullah (aleyhisselâm) Ebû Eyyûb'a (radıyallahü anh), "Bu câriyene hayırlı tavsiyede bulun. Çünkü bunlar yanımızda bulundukları sürece ancak hayır görüyoruz" buyurdular. Ebû Eyyûb el-Ensârî (radıyallahü anh) eve dönünce kendi kendine: "Resûlullahın (aleyhisselâm) câriyem için hayır tavsiyede bulunmamızı emretmesinden maksat, câriyeyi serbest bırakmaktır. Çünkü en hayırlısı da budur" deyip, câriyeyi âzâd etti.

Taberânî hazretlerinin rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerden ba’zıları şöyledir: Resûlullah (aleyhisselâm) buyurdu ki:

“Ölüm meleği bir adamın canını almağa gitti. Kalbini yokladı, kalbinde bir şey bulamadı. Çenesini ayırdı baktı ki, dili bir kenarda Kelime-i tevhîd getiriyor. Bu Kelime-i ihlâs sayesinde günahları mağfiret edildi.”

“Ana ve babasının veya bunlardan birinin mezarını her Cum’a günü ziyâret eden kimse, mağfiret edilip iyilerden yazılır.”

“Ölülerinizi ancak iyilikle yâd ediniz. Şayet onlar Cennetlik ise, onlar hakkında kötü söylemekle günahkâr olursunuz. Cehennemlik iseler, zâten bulundukları hâl kendilerine yeter.”

“Ben, kıyâmet gününde yerdeki ağaç ve kum sayılarından daha çok şefaat ederim.”

“Bir kişinin kendi hânesi, ailesi, çocukları, hizmetçileri husûsunda sarf ettiği şey, kendisi için bir sadakadır.”

“Eğer en aşağı derecedeki bir Cennet ehlinin bezek, süs ve zînetleri, bütün dünyânın zînetleri ile karşılaştırılsa, azîz ve celîl olan Allahü teâlânın mü’min kuluna âhıretteki bu ihsânı, bütün dünyâ süs ve zînetterinden üstün gelirdi.”

“Allahü teâlâ kıyâmet günü, Âdem aleyhisselâmı bir milyar insana şefaatçi kılar.”

“Günahın keffâreti, pişmanlıktır.”

“Günahların öyleleri var ki, onları ancak geçim husûsunda çekilen sıkıntılar yok eder.”

“Üç haslet vardır ki, müslüman olan kimsenin dünyâda se’âdeti cümlesindendir. Bunlar da: Sâlih komşu, geniş ev, kolayca binilir hayvandır.”

“Şüphe yok ki, Allahü teâlâ, sâlih müslüman sebebiyle, komşularında olan yüz belâyı defeder.”

Size bir şey emrettiğimde onu yapınız, bir şeyden nehyettiğimde ise ondan elinizden geldiği kadar kaçınınız.

“Her mü’min günahı ile eskimiş ve tövbe ile yamanmıştır. Bunların hayırlısı, tövbe hâlinde ölenidir.”

Resûlullaha (aleyhisselâm) îmândan sorulduktan buyurdular ki,

“O, sabır ve cömertliktir.”

“Amellerin en makbûlü, yapmasına insanların zorlandığı amellerdir.”

“Sabır bir insan farz edilse, keremli bir adam olurdu. Allahü teâlâ sabredenleri sever.”

“Vâ’iz olarak ölüm yeter.”

“Allahü teâlâ: “Ey Cebrâil, iki gözü kör olanın mükâfatının ne olduğunu bilir misiniz?” buyurdu. Cebrâil: “Allahım! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim. Biz ancak bize bildirdiğini bilebiliriz” dedi. Allahü teâlâ: “Onun mükâfatı, ebedi olarak Cennette kalmak ve benim cemâlime bakmaktır” buyurdu.”

Resûlullahın (aleyhisselâm) oğlu İbrâhîm vefât ettiği zaman, mübârek gözleri yaşardı. Bu hâli gören Sahabe (r.anhüm): “Siz bize ağlamayı men etmediniz mi?” dediklerinde, Resûlullah (aleyhisselâm): “Bu gözyaşı, bir merhamet ve acıma neticesidir. Allahü teâlâ kullarından merhametli olanlara rahmet eder” buyurdu.

Resûlullah (aleyhisselâm) bir zâta, “Nasıl sabahladın?” buyurdular. O zât da: “Hayır üzereyim” dedi. Resûlullah (aleyhisselâm) aynı suâli üç defa tekrarladılar ve üçüncü de o zât: “Allaha hamd-ü senalar olsun” deyince, Resûlullah (aleyhisselâm): “İşte senden bu cevâbı bekliyordum, bunun için bu soruyu tekrarladım” buyurdu.

“Kim ki din ve dünyâsında rahat ve huzûr içinde olmak isterse, vera’ bakımından kendisinden üstün ve servet bakımından kendisinden düşük olanlara baksın.”

“Muhakkak Kur’ân-ı kerîm bir zenginliktir ki, onun üstünde zenginlik olmadığı gibi, onunla beraber de fakîrlik yoktur.”

“Allahü teâlâ bir kuluna hayır murâd ettiği vakit, onun günahının cezasını acele ile dünyâda kendisine çektirir.”

“Yedirip şükreden, oruç tutup sabreden gibidir.”

“Allah korkusundan mü’minin kalbi ürperdiği vakit ağacın yaprakları düşer gibi günahları dökülür.”

“Herhangi bir mü’min ki, Allah korkusundan sivri sineğin başı kadar da olsa gözünden bir damla yaş çıkar, sonra sıcaklığı yüzüne değerse, Allahü teâlâ onu Cehenneme haram kılar.”

“Fakîrlik, mü’min için, atın yanağındaki dizgin ve alnındaki beyazdan daha süslüdür.”

“Mü’minin dünyâdaki hediyesi yoksulluktur.”

“Sizin herbiriniz şükreden dile, şükreden kalbe sâhib olsun. Bir de âhireti husûsunda kendisine yardımcı olacak bir kadın elde etsin.”

“Azîz ve celîl olan Rabbim, Mekke vadisini altın yapıp emrime verilmesini bana bildirdi. Ben dedim ki: “Ey Rabbim, bunu istemem. Bir gün aç, bir gün tok olarak yaşayayım, bu bana yeter. Acıktığım gün, sana tazarrû’ ve niyazda bulunurum. Doyduğum gün de sana hamd eder ve senada bulunurum.”

“Dört şey zorlukla elde edilir: Susmak ki, ibâdetin başlangıcıdır. Tevâzu, çok zikir ve az varlık ile yetinmektir.”

“Allahü teâlâya yönelen kimseye, Allahü teâlâ her husûsta yeter ve ummadığı yerden onu rızıklandırır. Fakat dünyâya yönelen kimseyi de, dünyâya havale eder.”

“Benim bildiğimi bilseydiniz, az güler çok ağlardınız.”

“Kim ki kalbinden sadakat ve ihlâs ile “Lâ ilahe illallah” derse, ona Cennet vâcib olur.”

“Deveni bağla, sonra tevekkül et.”

“Her derdin bir dermanı vardır. Bilen bildi, bilmeyen bilemedi. Yalnız ölümün çâresi yoktur.”

“Siz altınlarınızı ateşle denediğiniz gibi, Allahü teâtâ da kullarını belâlarla tecrübe eder. Kimisi, tam ayar hâlis altının aynı parlaklıkta ateşten çıktığı gibi, parlak çıkar, denemeyi kazanır, kimisi biraz karışık bir kısmı da yanmış ve kararmış olarak tecrübeden çıkar.”

“Allahü teâlâ kulunu sevdiği vakit onu ibtilâ eder, dert verir. Fazla sevdiği vakit onu iktinâ eder, ya’nî mal ve evlâd diye kendisinde bir şey bırakmaz.”

“Azîz ve celîl olan Allahü teâlâ, rahatlık ve ferahlığı rızâ ve yakînde, gam, keder ve tasayı da, şüphe ve kızgınlıkta kılmıştır.”

“Bir kavmi sevip onlarla dostluk kuran, kıyâmet günü onlarla haşr olacaktır.”

“Bid’at sahibine hürmet eden kimse, İslâmiyeti yıkmağa yardım etmiş olur.”

“Kul, ibâdeti zayıf olduğu hâlde, güzel ahlâkı sayesinde, âhıretin yüksek derece ve şerefli menzillerini kazanır.”

“Kur’ân-ı kerîmi hatim edenin duâsı kabûl olunur.”

“Kötü huy, bağışlanmayacak bir günah, kötü zan ise kokan bir günahtır.”

“Allaha gönül hoşluğu ile ibâdet et. Şayet buna gücün yetmiyorsa, hoşlanmadığın şeyde sabret. Zîrâ böyle yapmanda senin için çok hayır vardır.”

“Müslümanın müslümanı korkutması helâl olmaz.”

“İyiliklerine sevinen, kötülüklerine üzülen kimse mü’mindir.”

“Çölde yalnız kalan kimse birşey gayb ederse, ey Allah’ın kulları, bana yardım ediniz desin! Çünkü Allahü teâlânın sizin göremediğiniz kulları vardır.”

“Allahü teâlâ, herşeyi yoktan var etti. Herşey içinden insanları sevdi, kıymetlendirdi. İnsanlar içinden de, seçtiklerini Arabistan’da yerleştirdi. Arabistan’daki seçilmişler arasında da, beni seçti. Beni, her zamandaki insanların seçilmişlerinde, en iyilerinde bulundurdu. O hâlde, Arabistan’da bana bağlı olanları sevenler, benim için severler. Onlara düşmanlık edenler, bana düşmanlık etmiş olurlar.”

“Bir kimse namaz sonunda, üç defa sübhâne rabbike âyet-i kerîmesini okursa, yetişir miktarda sevâba kavuşur.”

“Âdemoğlunun hatâlarının çoğu dilindendir.”

“Hayır olmayan her sözden dilini çek, ancak bu sayede şeytana galebe çalarsın.”

“İnsanlar üç kısımdır; bir kısmı kârda, bir kısmı selâmette ve bir kısmı da helaktedir. Kârda olanlar, Allahı zikredenlerdir.

Selâmette olanlar, diline sahip olanlardır. Helâka gidenler ise, bâtıl ve boş sözlere dalanlardır.”

“İtirazı terkedin, zîrâ onun hikmeti anlaşılmaz ve fitnesinden emîn olunmaz.”

“Güzel söz ve yemek yedirmek, Cennete girmenizi kolaylaştırır.”

“Allahtan kork, takvâya devam et, bir kimse senden bildiği bir kusurdan dolayı seni ayıplarsa, sen de bildiğin bir kusurdan dolayı onu ayıplamağa kalkışma, günâhı onun, sevâbı ise senin olur. Ve kimseye kötü söz söyleme.”

“Şeytanın, insanın gözüne çekecek sürmesi, kötü söz söyletmek için ağzına koyup yalatacağı şeyi, koklatmak için burnuna sürecek kokusu vardır. Ağzına süreceği; yalan, burnuna çektireceği; gazâb, gözüne süreceği; uykudur.”

“Gıybeti dinleyen de, gıybet edenlerden biridir.”

“Kimin yanında bir mü’min (aleyhinde konuşulmakla) zillete düşürülür de, ona, yardıma gücü yettiği halde yardım etmez, onu zilletten kurtarmazsa, kıyâmet günü mahlûkât arasında Allahü teâlâ onu zelîl eder.”

“Fâciri anmaktan çekiniyor musunuz? Onun her hâlini açıklayın ki, herkes onu bilsin. Onda olan hâller ile onu anlatınız ki, insanlar ondan kendilerini korusunlar.”

“Allah katında en sevimliniz, ahlâkı en güzel olanınız ve halk ile güzel geçinip ülfet eden ve ülfet olunanınızdır: Allah katında en sevimsiz olanınız da, insanlar arasında lâf götürüp getiren, dostların arasını açmak için çalışan ve temiz insanlara kusur arayanınızdır.”

“Ümmetimin hayırlısı, dinde keskin ve titiz davranandır.”

“Kızdığın vakit, sükût et.”

“Gadâbından çekinen kimseden, Allahü teâlâ azâbını men eder. Rabbinden özür dileyenin özrünü Allahü teâlâ kabûl eder. Dilini koruyan kimsenin kusurunu Allah gizler.”

“İlim öğrenmek; çalışmak ve sıkıntıya sabretmekle, hilm; ahlâkı güzelleştirmek ve bu yolda gayret etmekle mümkündür. Hayır isteyene hayır verildiği gibi, kötülükten sakınan da korunur.”

“Müslüman, yumuşaklığı ile, gündüz oruç tutan ve gece ibâdet edenler seviyesine yükselir. Bunun aksine olarak gadabı sebebiyle, inatçı zorbalar seviyesine de düşebilir ve sözü aile efradından başka kimseye geçmez olur.”

“Allahü teâlâ, yumuşak tabiatlı ve utangaç olanları, zengin olup iffet sahibi bulunanları, nüfûsu kalabalık olduğu hâlde fakîr olup mütteki olanları sever. Çirkin söz söyleyen, ağır tabiatlı, ısrarlı olarak dilenen ahmakları sevmez.”

“Allahü teâlâ, kıyâmet günü mahlûkâtı mahşer yerinde topladığı zaman, Arş’ın altındaki bir dellâl üç defa “Ey îmân edenler, Allahü teâlâ sizi affetti. Siz de birbirinizde olan hakkınızı bağışlayın” diye seslenir.”

“Kıyâmet günü insanlar Mevkifte toplandıkları zaman dellal, “İnsanları affedip, mükâfatları Allah üzerinde olanlar kalksın ve Cennete girsinler” diye seslenir. Bunun üzerine binlerce insan kalkar ve hesap görmeden Cennete girerler.”

“Üç şey vardır ki, mü’min olduğu hâlde bunları yapan ve bunlar ile gelen kimse, (kıyâmet günü) hangi kapısından isterse Cennete girer ve istediği kadar hûrîlerden kendisine verilir. Bunlar; bilinmeyen, şahidi olmayan ve unutulmuş borcu ödeyenler, her namazı müteâkib on İhlâs okuyanlar ve katilini affedenlerdir.” Bunlardan birini yapanlara da aynı mükâfat verilir mi? diye sorulduktа: “Evet, birini yapanlara da aynı mükâfat verilir” buyuruldu.

“Allahü teâlâ sertliğe vermediklerini, yumuşaklığı verir. Bir kulunu sevdiği zaman, ona yumuşaklığı nasîb eder. Yumuşaklıktan mahrûm bir aile, Allah sevgisinden mahrûm demektir.”

“Allahü teâlânın verdiği ni’metlerin de düşmanları vardır. Bunlar da; Allahü teâlânın kendi fadlından verdiği kimselere hased eden, onları çekemeyenlerdir.”

“İnsanoğlunun üç dostu vardır. Bunlardan biri, ölünceye kadar kendisine arkadaş olur; ikincisi, mezara gidinceye kadar; üçüncüsü, mahşere kadar kendisinden ayrılmaz. Ölünceye kadar kendisine arkadaşlık eden servettir. Mezara kadar gelen aile efradı ve diğer ahbablarıdır. Mahşere kadar kendisine arkadaşlık edecek olan, amelidir.”

“İktisâd eden sıkıntı çekmez.”

“Bol yemek yedirmek, herkese selâm vermek ve güzel konuşmak, mağfireti gerektiren sebeblerdendir.”

“Allahü teâlânın bir takım kulları vardır. Allah yolunda harcanmak üzere onlara servet vermiştir. Bunlardan cimrilik edenler olursa, o serveti onlardan alır başkasına verir.”

“Dîninde ve dünyâsında parmak ile gösterilmek, kötülük olarak kula yeter. Allahü teâlânın korudukları müstesna! Allahü teâlâ sûretlerinize bakmaz; niyetlerinize ve amellerinize bakar.”

“Şüphesiz Cennet ehli, her saçı sakalı karışık, dağınık, üstü başı toz toprak içinde, eski elbiseye bürünmüş, nazar-ı itibâre alınmayan kimselerdir ki, büyüklerin (makam sahiplerinin) huzûruna girmek isteseler kabûl edilmezler. Evlenmek isteseler kimse kız vermez, konuşsalar kimse dinlemez. Her birinin ihtiyâcı göğsünde deprenip durur. İşte bunların nûru kıyâmet halkına taksim edilecek olsa hepsine yeterdi.”

“Riyanın azı da şirktir. Allahü teâlâ, bilinmeyen, gizli kalan mûttekileri sever. Onlar ki, yokluklarında aranmaz, varlıklarında bilinmezler. Onların kalbleri hidâyet nûru saçar. Her karanlık, tozlu yollardan bu sayede kurtulurlar.”-

“Kendisinde zerre kadar riya bulunan ameli, Allahü teâlâ kabûl etmez.”

“Âdil hükümdârın bir günü, bir adamın kendi kendine altmış sene (nafile) ibâdet etmesinden daha hayırlıdır.”

“Üç şey helak edicidir: İtaat edilen cimrilik, uyulan hevâ-i nefs, kulun kendini beğenip böbürlenmesidir.”

“Zillete düşmeyecek şekilde tevâzu gösteren, meşrû kazancını meşrû yola sarf eden, düşkünlere acıyan, fakîh ve hikmet ehli ile düşüp kalkan kimseye müjdeler olsun.”

“Dört şey var ki, Allahü teâlâ bunları ancak sevdiği kimselere verir: Sükût etmek; bu, ibâdetin başlangıcıdır, Allaha tevekkül, tevâzu ve dünyâdan meylini kesmektir.”

“Kıyâmet gününde, en ağır azâbı görecek olan, Allahü teâlânın, ilminden kendisini faydalandırmadığı âlimdir.”

“Bir kabilenin ölümü, bir âlimin ölümünden ehvendir.”

“Siz din âlimleri ve fukahâsı çok, okuyucu ve hatîbleri az, soranları az, cevap verenleri çok bir diyar ve zamandasınız. Bu vaziyet karşısında amel, ilimden hayırlıdır. Yakında bir zaman gelecek, âlimler ve fukahâ, azalacak, konuşmalar çoğalacak, soranlar çok olacak, cevap verebilenler az bulunacak, işte o zaman ilim amelden hayırlıdır.”

“Allahü teâlâ kıyâmet günü, bütün kullarını ve âlimleri diriltir. Sonra âlimlere: Ey âlimler, ben hâlinizi bilerek, ilmi size verdim, bunu size azâb etmek için vermedim. Kusurlarınızı bağışladım. Buyurun Cennete...”

“İlimden bir mes’ele öğrenmek, bütün varağı ile dünyâdan hayırlıdır.”

“Câhilin cehâletine susması, (öğrenmemesi) âlimin de ilmini saklaması doğru değildir.”

“En güzel hediye; hikmetli bir sözü iyice anlayıp, din kardeşine anlatmaktır. Bu, aynı zamanda bir senelik ibâdete karşılıktır.”

“İlim Çin’de bile olsa öğreniniz.”

“İnsanlar ilim öğrenip ameli terk ettikleri, dil ile sevişip içten husûmet besledikleri ve sılâ-i rahmi terk ettikleri vakit, Allah onlara la’net eder, kulaklarını sağır, gözlerini de kör eder.”

“Müslümanlar, Peygamberlerinden sonra, onun bildirdiği dinde bir bid’at, herhangi bir yenilik yaparsa, bunun benzeri olan bir sünnet, aralarından kalkar.”

“Bid’at sahibi bid’atinden vazgeçinceye kadar, Allahü teâlâ tövbesini kabûl etmez.”

“Yeryüzünde, her zaman kırk kişi bulunur. Her biri, İbrâhîm (aleyhisselâm) gibi bereketlidir. Bunların bereketi ile yağmur yağar. Biri ölünce, Allahü teâlâ onun yerine başkasını getirir.”

“Gençlerin en hayırlısı, kendisini yaşlılara benzeten, ihtiyârların en fenâsı da kendisini gençlere benzetendir.”

“Namazını zayi ettiği hâlde Allaha mülâki olan kimsenin, diğer iyiliklerine Allah değer vermez.”

“Kim ki, abdestini güzel alır, namazını vaktinde kılar, rükû’ ve sücûdunu tamamlar, huşû’una riâyet ederse, beyaz ve parlak olduğu halde yükselir ve benim hakkıma riâyet ettiğin gibi,

Allah da seni korusun der. Kim ki abdestini güzel almaz, namazını vaktinde kılmaz, rükû', sücût ve huşû'una riâyet etmezse, siyah ve karanlık olduğu halde yükselir ve beni zayi ettiğin gibi, Allah da seni zayi etsin der. Tâ ki Allahü teâlânın dilediği yere gittikten sonra bir paçavra gibi dürülür ve kişinin yüzüne çarpılır."

"Sizden herhangi birisinin, yemek sofrası misâfirinin önünde bulunduğu müddetçe, melekler onun için istiğfar ederler."

"Din kardeşinin arzu ettiği yemeği kendisine yediren kimsenin günahları bağışlanır. Din kardeşini sevindiren, Allahı sevindirmiş olur."

"Muhakkak ki insan, güzel ahlâkı sayesinde, gündüz oruçlu, gece ibâdet edici olanların derecesine yükselir."

"Evlenen kimse, dîninin yarısını korumuş olur. Artık diğer yarısında da Allaha karşı gelmekten sakınsın."

"İki çocuğu ölen kimse, Cehennem ateşine karşı duvardan bir perde ile siperlenmiş olur."

"Kadını, sırf malı ve güzelliği dolayısıyla alan kimse, malından da güzelliğinden de mahrûm olur. Fakat dindarlığı için bir kadın ile evlenen kimseye, Allahü teâlâ malı da güzelliği de nasîb eder."

"Her kimin kız çocuğu olur da onu terbiye eder ve terbiyesini güzel eder, gıda verir ve gıdasını güzel verir ve Allahü teâlânın kendisine verdiği ni'metlerden ona da bolluk gösterirse, o kız çocuğu onun için bereket ve Cehennemden kurtarıp Cennete girmesi için bir kolaylık vesîlesi olur."

"Lâ ilahe illallah söyleyip, bu Kelime-i tayyibe üzere vefât eden Cennete girer. Allah için bir gün oruç tutup, bu minval üzere vefât ederse Cennete girer. Allah için sadaka verip ömrü bunun üzerine biten Cennete girer."

"Ramazan-ı şerîf ayında oruç tutup, ardından Şevval ayındanda altı gün oruç tutarsa, bir yıl oruç tutmuş gibi olur" buyurunca, hadîs-i şerîfi rivâyet eden Ebû Eyyûb-i Ensârî hazretleri, "Bir gününe on gün mü?" diye sordu. Resûlullah (aleyhisselâm) "Evet" buyurdu.

"Yaşadığımız günlerde Rabbinizin nefhaları (rahmet dağıtması) vardır. Onlardan istifâde edin. Cum'a günüde bu günlerden biridir."

"Gizli sadaka Allahın gadabını söndürür."

"Helâl (nafaka) taleb etmek, farz üzerine farzdır."

"Gıybet eden ve dinleyen, günahta ortaktırlar."

"Memleketler, Allahü teâlânın yarattığı yerler, insanlar da Allahü teâlânın kullarıdır. Nerede huzûr, bulursan orada otur ve Allahü teâlâya hamd eyle."

Peygamberimiz (aleyhisselâm) yola çıkmak isteyene şu duâyı okurlardı: "Allahü teâlâ seni rahmet ve himâyesine alsın, takvâyı sana azık etsin, günahlarını bağışlasın ve nerede olursan ol, yönünü hayra çevirsin."

"Vefâtımdan sonra beni ziyâret eden, sağlığımda ziyâret etmiş gibidir."

"Yalnız beni görmek maksadıyla ziyâretime gelenler, Allahü teâlânın izniyle şefaatimi hak etmişlerdir."

"Cennet bahçelerinde eğlenmek isteyenler, Allahı çok zikretsinler."

Resûlullaha (aleyhisselâm) "Hangi amel daha faziletlidir?" diye sorduklarında şöyle buyurdular "Dilin, Allah Allah derken ölmendir."

"Lâ ilahe illallah diyenler için mezarlarında vahşet (yalnızlık), mahşer meydanında dehşet yoktur. Sûr'un üflenmesi ânında, başlarındaki toprakları nasıl silkeleyerek kalktıklarını sanki görür gibiyim. Hüznü bizden gideren Allaha hamd ederiz. Muhakkak ki, bizim Rabbimiz, son derece mağfiret edici (gafûr) ve şekûrdur (iyiliklerin mükâfatını verendir)."

"Kim herhangi bir kitapta benim üzerime salevât-ı şerîfe getirirse, ya'nî salevât-ı şerîfeyi kitaba yazarsa, ismim orada kaldığı müddetçe, melekler o kişi için istiğfar ederler."

"Abdestli olarak uyuyan kişinin rûhu Arş'a yükselir."

"Îmân, üçyüzotuzüç yoldur. Bu yollardan birine girip şehâdet ile Allaha ulaşan kimse, Cennete girer."

"Allah katında en faziletli namaz, akşam namazıdır. Misâfir ve mukîm hakkında aynıdır, değişmez. Onunla gündüz namazı sona erer ve gece namazı başlar. Kim akşamın farzını kıldıktan sonra iki rek'at sünnet kılarsa, Allahü teâlâ ona

Cennette iki köşk inşâ ettirir. Dört rek’at kılan kimsenin ise, yirmi veyahut kırk senelik günahı bağışlanır.”

“Gece kıyamına (namazına) devam edin; zîrâ bu sizden önceki sâlihlerin ibâdeti, Allaha yakınlık ve günahlara keffâret olup, insanı bedenî hastalıklardan korur ve günahlardan uzaklaştırır.”

“Yemekten evvel elleri yıkamak yoksulluğu, yemekten sonra yıkamak ise, günahları giderir.”

“Üç haslet kendisinde bulunmadıkça kişinin imânı kemâl bulmaz: Kızdığı vakit hiddeti kendisini haktan ayırmamak, memnuniyeti vaktinde bâtıla girmemek, gücü yettiği vakit hakkı olmayan şeyi almamaktır.”

“Kim ki, bir iyiliği niyet eder de, sonra herhangi bir mâni sebebiyle onu yapamazsa, ona tam bir sevâb yazılır.”

“Riyanın en küçüğü dahi şirktir.”

“Çok yaşayıp, ameli güzel olan kimseye müjdeler olsun.”

“Allah’ın yarattıkları üzerinde düşünün, zâtı hakkında düşünmeyin. Zira siz O’nun kadrini takdîr edemez, O’nu anlamağa güç yetiremezsiniz.”

“Mü’minin hediyesi ölümdür.”

Taberânî’nin eserlerinden seçmeler:

Usâme bin Zeyd anlatır: Resûlullah (aleyhisselâm) Benî Mustalak kabilesi üzerine yapılan seferden döndüğünde, Abdullah bin Übey’in oğlu, münâfıkların başı olan babasına karşı kılıcını çekip “Muhammed (aleyhisselâm) insanların en şereflisi, en üstünü, ben ise en adîsi, en alçağıyım demedikçe, vallahi bu kılıcı kınına koymam” dedi. Bunun üzerine Abdullah bin Übey: “Vay Allah’ın belâsı vay! Muhammed (aleyhisselâm) insanların en şereflisi, en yükseği, ben ise, en âdisi, en alçağıyım” dedi. Resûlullah (aleyhisselâm) bu hâdiseyi duyunca tebessüm edip, onun hareketini takdîr buyurdular.

“Abdullah İbni Abbâs (radıyallahü anh) anlatır: Peygambere (aleyhisselâm) mübârek Eshâbından (r.anhüm) biri gelerek “Ya Resûlallah! Seni o kadar çok seviyorum ki, aklıma gelince sizi hemen gelip görmezsem, canım çıkacak gibi oluyor. Gelip seni görüyorum. Fakat ben âhırette ne yapacağım. Eğer Cennete girersem, muhakkak senden aşağı mertebelerde olacağım. Senden ayrılmak ise, bana çok zor gelecek Ben Cennette de seninle olmak istiyorum” dedi. Resûlullah (aleyhisselâm) hiçbir cevap vermedi. Daha sonra bu husûsta Allahü teâlâ Nisa sûresi altmışdokuzuncu âyet-i kerîmesini nâzil edip meâlen şöyle buyurdu: “Kim Allahü teâlâ ve Peygamberine (aleyhisselâm) itaat ederse, işte onlar, Allah’ın kendilerine ni’metler verdiği peygamberlerle, sıddîklarla, şehîdlerle, iyilerle beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaştır” buyurdu. Resûlullah (aleyhisselâm) hemen o zâtı çağırarak, bu âyet-i kerîmeyi okuyarak müjdeledi.

Usâme bin Şerik anlatır: Birgün Resûlullahın (aleyhisselâm) yanında oturuyorduk. Herkesin sessizce oturduğu sırada birkaç kişi gelip, Resûlullaha (aleyhisselâm) “Allahü teâlâ en çok kimi sever?” diye sordular. Resûlullah da (aleyhisselâm), “Ahlâkı en güzel olanı” buyurdu.

Abdurrahmân bin Haris Sülemî (radıyallahü anh) anlatır: Resûlullahın (aleyhisselâm) yanındaydık Abdest almak için su istediler. Kapta su gelince, eliyle kaptan su alarak abdest aldı. Resûlullah (aleyhisselâm) işini bitirince kabı alıp içindeki suyu içtik. Resûlullah (aleyhisselâm) bunu görünce: “Niçin böyle yapıyorsunuz?” diye sorduğunda, “Allah ve Resûlünün sevgisi için” diye cevap verdik. Resûlullah da (aleyhisselâm), “Allah ve Resûlünün sizden râzı olmasını istiyorsanız, size verilen emânetleri hakkıyle muhafaza edin. Konuştuğunuzda doğru söyleyin. Komşularınıza iyi muâmele edin” buyurdu.

Enes bin Mâlik (radıyallahü anh) anlatır: Uhud savaşında “Muhammed (aleyhisselâm) öldü” şayiası Medine’ye ulaşınca, Ensârdan (r.anhüm) ihrâmlı bir kadın Uhud’da savaş meydanına geldi. Babası, kocası, kardeşi ve evladının cesediyle karşılaştı. “Kim bunlar?” diye sorunca: “Baban, kardeşin, kocan ve çocuğun” dediler. Kadın: “Bana Resûlullahı (aleyhisselâm) gösterin” dedi. Resûlullahın (aleyhisselâm) yerini öğrenince, koşup yanlarına vardı. Elbisesinin ucundan tutarak “Anam-babam sana feda olsun yâ Resûlallah, sen sağ olduktan sonra, gerisi ne olursa olsun. Benim için hiç mühim değil” dedi.

Katâde bin Nu’mân (radıyallahü anh) anlatır: “Resûlullaha (aleyhisselâm) bir yay hediye edildi. O da Uhud savaşında bana verdi. Savaşta, Resûlullahın (aleyhisselâm) önüne dikilip, hem müşriklere yayın ipi kopuncaya kadar ok attım. Hem de Resûlullaha (aleyhisselâm) gelebilecek oklara siper oldum. Yayımın ipi kırılınca ok atamaz olmuştum. Bizim tarafa

ne zaman bir ok atılsa, hemen göğsümü Resûlullahın (aleyhisselâm) önüne gerer, okun hedefine ulaşmasına mani olurdum.”

Muâz bin Cebel (radıyallahü anh) anlatır: Resûlullaha (aleyhisselâm) gittim. Namaz kılıyordu. Sabaha kadar ayakta durdu, secdeye gitti. Orada rûhunun kabzedildiğini zannettim. Daha sonra bana: “Niçin böyle yaptım, biliyor musunuz?” buyurdu. “Allah ve Resûlü daha iyi bilir” dedim. Üç veya dört defa aynı soruyu tekrarladı ve şöyle buyurdu: “Ben, Allah’ın farz kıldığı namazı kıldım. Sonunda Rabbimin elçisi gelerek: “Ümmetin için ne yapayım?” dedi. “Rabbim daha iyi bilir” deyince, aynı soruyu üç veya dört defa tekrarlayarak “Ümmetin için ne yapayım?” dedi. Ben yine: “Rabbim daha iyi bilir” dedim. Bunun üzerine “Ümmetinden dolayı seni hiç üzmeyeceğim” buyurunca, ben de hemen Rabbime secde ettim. Rabbim, şükredenlere karşılığını verir ve onları sever” buyurdu.

Ubâde bin Sâmit (radıyallahü anh) anlatır: Birgün Resûlullah (aleyhisselâm) Eshâbı ile birlikte yola çıktı. Resûlullah (aleyhisselâm) bir deveye binmişti. Eshâbından (r.anhüm) hiçbiri Resûlullahın (aleyhisselâm) önüne geçmiyordu. Muâz bin Cebel (radıyallahü anh): “Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ bizim canımızı senden önce alsın. Allah göstermesin! Sen önce vefât edersen, senden sonra biz hangi ibâdeti yapalım? Ya Resûlallah! Allah yolunda cihad mı yapalım?” diye suâl etti. Ben de: “Anam-babam sana feda olsun yâ Resûlallah!” dedim. Resûlullah (aleyhisselâm):“Allah yolunda cihad güzel şey! Fakat, insanlar için bundan daha üstünü var” buyurdu. Muâz bin Cebel (radıyallahü anh) “Oruç ve sadaka mı?” diye suâl eyledi. Resûlullah (aleyhisselâm):“Oruç ve zekât da güzel şey! Fakat, insanlar için bunlardan daha üstünü var” buyurdu. Bunun üzerine Muâz bin Cebel (radıyallahü anh), bildiği bütün hayırları saydı. Hepsine de Resûlullah (aleyhisselâm) “İnsanlar için bundan daha hayırlısı var” buyurdu. Muâz (radıyallahü anh): “Yâ Resûlallah! İnsanlar için bundan daha hayırlı olan nedir?” diye suâl eyledi. Resûlullah (aleyhisselâm) ağzını işâret ederek: “Susmak, konuşunca da hayır konuşmaktır” buyurdu. Muâz (radıyallahü anh): “Dillerimizle söylediklerimizden hesap sorulacak mı?” deyince Resûlullah (aleyhisselâm), Muâz’ın (radıyallahü anh) dizine vurdu. Sonra da: “Annen yokluğuna yansın!” buyurup, daha başka şeyler de söyledi. Daha sonra, “İnsanları Cehenneme yüzüstü düşürecek olan şey, dillerinden başkası değildir. Kim Allaha ve âhıret gününe inanırsa, ya hayır söylesin, ya da sussun. Hayır konuşun istifâde edin. Şer konuşmayın ki, selâmette olasınız.”

Muâz bin Cebel (radıyallahü anh) anlatır: Abdullah bin Amr’ın (radıyallahü anh) evine uğradım, kapının önüne çıkmış kendi kendine konuşur gibi hareketler yaparken görünce, böyle yapmasının sebebini sordum: “Allah’ın düşmanı olan şeytan, neden beni Resûlullahın buyurduklarını tatbik etmekten alıkoyuyor? Bana “Evinde sıkılıyorsun, İnsanların arasına çıkmıyor musun?” diyor. Halbuki ben, Resûlullahın (aleyhisselâm) “Allah, yolunda cihad edeni korur. Hastaları ziyâret edeni korur. Sabah namazına câmiye gideni korur. Yardım etmek düşüncesi ile idârecilerinin yanlarına gideni korur. Hiç kimsenin gıybetini yapmadan evinde oturanı da Allah korur” buyurduğunu duymuştum. Buna rağmen Allahın düşmanı, beni evimden meclise çıkarmak istiyor” dedi.

Mus’ab bin Umeyr’in kardeşi Ebû Azîz bin Umeyr anlatır. Bedir Savaşında müşriklerin yanındaydım. Savaş neticesinde Resûlullahın (aleyhisselâm) Eshâbı tarafından esîr edildim. Ben, Medîneli Ensârdan bir grubun muhafazasındaydım. Onlar, sabah ve akşam yemeklerinde Resûlullahın emrine uyarak, kendileri yalnız hurmayla yetinirler, bana ise kendi ihtiyâçları olan ekmeği verirlerdi. Çünkü Resûlullah (aleyhisselâm): “Esirlere iyi muâmele edin” buyurmuştu.

İbn-i Abbâs (radıyallahü anh) anlatır: Resûlullah (aleyhisselâm) buyurdu ki: “Ey Abdülmuttaliboğulları, sizin için Allahü teâlâdan üç şey diledim. Doğru yolda olanları, o yoldan ayırmamasını, bilgisi olmayanları, bilgili kılmasını da diledim. Bir kimse Hacer-i Esved’le Makâm-ı İbrâhîm arasında durup namaz kılsa ve oruç tutsa; eğer, Muhammed’in (aleyhisselâm) Ehl-i Beytine düşmanlık ediyorsa, ölünce Cehenneme, girer.”

Nu’mân bin Beşîr (radıyallahü anh) anlatır: Biz, Resûlullah ile beraber seferde iken, içimizden biri hayvanının üzerinde uyukluyordu. Bir başkası şaka niyetiyle, sadağından okunu aldı. Birden korkarak uyandı. Bunun üzerine Resûlullah (aleyhisselâm): “Hiç kimseye, müslüman bir kardeşini korkutmak helâl değildir” buyurdu.

Ebû Hüreyre (radıyallahü anh) anlatır: Hazreti Ebû Bekr, Resûlullah ile (aleyhisselâm) oturuyorlardı. Bir adam gelip, Hazreti Ebû Bekr’e kötü sözler söylemeye başladı. Resûlullah da (aleyhisselâm) hayret ve tebessümle onları seyrediyordu. Adam biraz ileri gidince, Hazreti Ebû Bekr, onun sözlerinden bir kısmına karşılık verdi. Resûlullah (aleyhisselâm) üzülerek oradan ayrıldı. Ebû Bekr de (radıyallahü anh) arkasından

koşup yetişti. “Yâ Resûlallah! Adam bana kötü söylerken siz orada oturuyordunuz. Adama ben karşılık verince oradan ayrıldınız. Acaba hatâ mı eyledim, sebebini söyleyin de rahatlayayım?” dedi. Resûlullah (aleyhisselâm): “Sen, o adamın karşısında susarken, senin yerine ona bir melek karşılık veriyordu. Sen ona cevap vermeye başlayınca, araya şeytan girdi. Ben, ise şeytanla beraber bir arada bulunmam” buyurup, şöyle devam etti:

“Yâ Ebâ Bekr! Üç şey vardır ki, Allahü teâlâ asla onları karşılıksız bırakmaz. Kim zulme uğrar da, Allah’ın rızâsını kazanmak için mukâbelede bulunmazsa, Allahü teâlâ o kimseye yardım ederek yükseltir. Her kim Allahü teâlâya yaklaşmak için herkese ihsânda bulunursa, Cenâb-ı Allah o kimsenin zenginliğini arttırır. Her kim de zengin olmak için dilencilik yaparsa, Allahü teâlâ, o kimseyi fakîrleştirir”

Cerîr (radıyallahü anh) anlattı. Resûlullah’ın (aleyhisselâm) huzûruna bir adam geldi. Dizlerinin titrediğini gördüm. Resûlullah (aleyhisselâm) bu zâta: “Titremene hacet yok. Ben kral değilim. Kureyşli, kuru et yiyen bir kadının oğluyum” buyurdu.

Yahudilerin Medine’de ileri gelen âlimlerinden ilen, müslüman olmakla şereflenen Abdullah bin Selâm, Medine çarşısında sırtında odun taşımaktaydı. Kendisine: “Allah seni sırtında odun taşımaya muhtaç etmediği hâlde, bu şekilde dolaşmanın sebebi nedir, diye sorulunca: “Kibrimden kurtulmak istedim. Çünkü Resûlullah (aleyhisselâm), “Kalbinde bir hardal tanesi kadar kibir bulunan kimse, Cennete giremeyecektir” buyurdu” dedi.

Zeyd bin Erkâm (radıyallahü anh) anlatır: Resûlullah (aleyhisselâm) bir hastalığımda evime teşrîf etti ve “Bu hastalığından sana bir şey olmaz. Fakat, benden sonra yaşadığın takdîrde a’mâ olursan ne yaparsın?” buyurdu. “‘O zaman sabreder ve sevâbını Allahü teâlâdan beklerim” diye cevap verdim. Resûlullah da (aleyhisselâm): “Bu takdîrde sorgusuz sualsiz Cennete girersin” buyurdu. Resûlullahın vefâtından sonra gözlerim görmez oldu. Bir diğer rivâyette, Zeyd bin Erkâm’ın (radıyallahü anh) gözlerinin, vefâtına yakın tekrar açıldığı bildirilmektedir.

Hazret-i Ömer anlatır: Resûlullahın (aleyhisselâm) yeni bir elbise giyerken, elbise göğsüne kadar gelince: “Mahrem yerlerimi örten ve dünyâda beni güzelleştiren elbiseyi bana giydiren Allaha hamd olsun. Kuvvet ve irâdesi ile yaşadığım Allaha yemîn ederim ki, yeni bir elbise giyip de, benim söylediğim gibi söyleyen ve sonra da eskilerini Allah rızâsı için bir fakîre giydiren her müslüman, giydirdiği o elbisenin bir ipliği dahi fakîrin üzerinde bulunduğu müddetçe, kendisi hayatta olsun, ölmüş olsun, Allah’ın himâyesinde olur” buyurdu.

Taberânî’nin Eshâb-ı kiramdan (r.anhüm) ba’zı rivâyetleri:

Bir adam, Abdullah İbni Abbâs’ın huzûruna gelerek, “Bana nasîhat eyle” dedi. İbn-i Abbâs (radıyallahü anh) da, “Allahü teâlâya hakkıyla kulluk et ve Resûlullahın (aleyhisselâm) Eshâbı (r.anhüm) hakkında kötü söz söylemekten sakın. Çünkü sen, onların ne kadar yüksek derecelerde olduğunu bilmiyorsun” buyurdu.

Abdullah bin Mes’ûd (radıyallahü anh) “Kendisinden başka ilâh bulunmayan Allaha yemîn ederim ki, yeryüzünde dilden başka uzun zaman hapsedilmeye lâyık bir şey yoktur” buyurdu.

Abdullah bin Mes’ûd (radıyallahü anh): “İnsanlar üç sınıfa ayrılır. Bunlardan birincisi; Allah yolunda cihâd edenlere, malı ve canı ile yardım edenler, ikincisi; iyilikleri emredip, kötülüklerden nehyederek dilleri ile cihâd edenler. Üçüncüsü de; kalbi ile hakîkati tasdîk edip, kötülüğe buğz edenlerdir” buyurdu.

İkrime bin Ebî Cehl (radıyallahü anh) ile birlikte Yemen’de mürtedlere karşı savaşan, Eshâb-ı kiramdan (r.anhüm) Garafe bin Haris (radıyallahü anh) anlatır: Mısır’da Mendukûn adında bir hıristiyanı İslâmiyete da’vet ettim. Fakat adam, Resûlullah (aleyhisselâm) hakkında kötü sözler söyledi. Ben de onu bir güzel dövdüm. Vâli Amr bin Âs (radıyallahü anh) hâdiseyi duyunca beni çağırıp: “Biz onlarla andlaşma yapıp, emniyette olduklarını bildirmedik mi?” dedi. Ben de “Onlara, herhalde Resûlullah (aleyhisselâm) hakkında kötü sözler söylesinler diye eman verilmedi. Benim bildiğim, kiliselerine dokunmayacağımıza, ibâdetlerine karışmayacağımıza altından kalkamayacakları mükellefiyetler yüklemiyeceğimize, onlara düşman saldırdığında koruyacağımıza, kendi aralarında diledikleri gibi karar verebileceklerine, bizim kanunlarımıza uymak isteyenler hakkında Allah ve Resûlünün (aleyhisselâm) emrettiği gibi hüküm vereceğimize, arzu etmezlerse mecbûr etmeyeceğimize söz verdik” dedim. Amr İbni Âs (radıyallahü anh) da “Evet doğru söyledin” dedi.

1) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye sh. 344, 349, 404, 423, 591, 929, 1075

2) Tezkiret-ül-huffâz cild-3, sh. 912

3) El-A’lâm cild-3, sh. 121

4) Vefeyât-ül-a’yân cild-2, sh. 407

5) Mu’cem-ül-müellifîn cild-4 sh. 253

6) Tabakât-ı Hanâbile cild-2, sh. 49

7) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 30

8) Kıyâmet ve Âhıret sh. 115, 134, 161

9) Brockelman. Târîh-ül-edeb-il-Arabiyye cild-3, sh. 224